

სნობის ფურცელი

სურათებიანი დამატება

დამატების № 22

სურათებიანი, 9 იანვარი 1903 წ.

გაზეთის № 2035.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

უკანსეული რომანი

ზ. მ. ლ. ა. ნ. ი.

(შეშვება)

მიუხედავად ამისა საბოლოო სკოლა ჯერ არც ერთი მოსწველე არ მოკლებოდა და როგორც მოწაფეთა რიცხვით, ისე საზოგადო წარმატებით წმ. მშების სკოლას არ უფარდებოდა. შედარებით გამარჯვება იყო ესა და შიშად სიმონის წინდახედულობას და სიღრთილეს მიეწერებოდა, რადგანაც იცოდა თითქმის როგორ და რა პატივით მოპყრობოდა. სიმონს აშკარად მხარს უჭერდა დარასი ღ ზეზუდ კიდევ—მოძღვარი ქანდო. მაგრამ ყველასთი აშკარა იყო, რომ ადრე თუ გვიან ამ ორ სკოლის შორის ნამდვილი ომი უნდა გამოცხადდებოდა, რომელსაც ერთ-ერთი უნდა ემსხვერპლა, რადგან იმათი ერთმანეთის გვერდით სიკაცსლე შეტელებელი იყო: ერთს მეორე უნდა გადაეცა და; ეკლესია ერთს დღესაც ვერ იტოვებდა თუ ბავშვების აღზრდას ხელიდან გამოაცლიდნენ და მორჩილი გონების დამონაწიების სახსარს წარამევენენ.

ლილით, პატარა და ზნელ სასაღილო ოთახში ქალბატონებთან საუბრის დროს, მარკოზი ამ ფიქრებზე მძინარე დაღლილი და გულმა უარესად დაუწყაო წუხილი. ამ დროს ქ-ნი დიუპარკი დიდის გულწრფელობით ამბობდა, რომ თუ პოლიდორმა საბუქარი მიიღო, მხოლოდ იმიტომ, რომ პელაგიამ ლეთის მოკვარება გამოიჩინა და პაულის წმ. ანტონის ერთი ფრანკი შესწირაო. ქ-ნი პერტიტოც თავის ქნევით ეთანხმებოდა, ხოლო ენგევერა ღიმილს იჭერდა და ისე უფლებდა ყურს, თითქო ძალიან აინტერესებდა. ამით წახალისებული ლილიდვა განაჰრანობდა საკვირველ სასწაულებების ამბავს: მოპკედა იმისი მაგალითები, თუ რამდენი სიკაცსლე და სიმდიდრე დაუფარეს წმ. ანტონს, როდესაც ორი ან სამი ფრანკი შეეწირათ კაბუ-

კინების კანტონაში. ამ მაგალითებიდან აღვილი დისასკენელი ხდებოდა, რა დიდი თანა უნდა შემდგარიყო იმ პატარა შეწირულებით, რომელიც ხალხის გაქორებისა და სისულელის ნაყოფი იყო.

ამ დროს შემოიტანეს გავთი „პატარა ბომონტი“, რომელიც იმ დამეს დაბეჭდილიყო. მარკოზმა სიამოვნებით ამოიკითხა მველლობის შესახებ კორკპონდენცია, რომელშიც სიმონს კარგის მხრით იხსენიებდნენ, ეწერა, რომ ყველასგან პატივცემულ მასწავლებელს სიმონს ყოველის მხრიდან დიდი

აქა ანგელოსი გამოუნდა ჩვევითი იოხანეს და ჩვე: აღსეც და წარიყვან ყრმა იგი და ღელა მისი და იგლყოლე გვიკეცედა. (სახ. მათ. II—13)
 ღილილი იგი აღსეცა და წარიყვან ყრმა იგი და ღელა მისი დამე, და წარიყვან გვიკეცედა. (სახ. მათ. II—14).
 ეს სურათი გადმოღებულია ზ. გვარამიის მიერ ეკლესიაში დატეულ ძველ სახარებთან.

თავიანთ გარეუბანს უჩრდღრებს გამო, რომელიც ასე
 ახლოდნულად თავს დაატყდაო. ცხად იყო, რომ კორეს-
 პონდენტს წერილი დაეწერა იმედო ღღეს და იმ არეულობის
 შემდეგ, რომელიც საჩუქრების დარიგების ცერემონიის დასა-
 სრულს მოხდა. მაშინ ყველასთვის ცხადი იყო, რომ ხალხის
 მოქარა წმ. მამის წინააღმდეგ იყო მიმართული და ყრუდ აქა-იქ
 გაკონილი ხმები, როგორადაც ყველა იმ სახველ ამბების
 გახსენება, რომელიც ერთ დროს ბერებს ჩაეფუგებინათ, ამ
 ახალ შემსხვევას უფრო ამწვევებდა; საქმეს ისეთი სახიფათო
 ბოლო უჩანდა, რომ შეიძლებოდა კათოლიკეთა და რეპუბლი-
 კურთა მთელ დას ჩირკი მოსცებოდა. მარკოზმა ეს იცოდა
 მარტო და ამიტომ გაკვირებული შესტყვიდა პელაგიას, რო-
 შეიძლება სიხარულით ატაკებული და თითქმის რაღაცაზე გამარჯვე-
 ბული, სუფრას ალაგებდა. მარკოზი განგებ ავიანებდა ადგო-
 მას, რომ პელაგია აელაპარაკებინა:

— ოჰ, ბატონო, გახარებული იმითმა ვარ, რომ კარგი
 ამბავი გავიგე. ამ დღის, სურსათისთვის რომ გავიგედი, რა ამბები
 არ გავიგე! წინააღმდეგ ვიცოდი, რომ ის ანარქისტები,
 გულმოდგინე რომ ჩვენ წმ. მამეს შეურაცხებას აყენებდნენ, სტუდო-
 ნენ და ცალს სწამებდნენ...

— აქ პელაგიამ ქორის გულს მოხსნა პირი და რაც კი რამ
 გავიგონა კარიდან-კარზე, ან ტროტუარებზე, ან დუქნებში ყველა-
 ფერი გადმოაოჯა.

როგორც ეტყობოდა, ერთ ღამის განმავლობაში შესამჩნე-
 ვად თავი ეჩინა ვიღაცა მერ გადმოგდებულ ღვარძლიან თესლს,
 რომელსაც ამ საშინელ მკვლელობის საიდუმლოებით ამღვრე-
 ულ გულს და გონებაში ადვილად გეფდგ ფესვი. ალბათ ჯერ
 უჩარლო მოსახრების წარმოსტევიდა ვინმე, მერე ამ მოსახრე-
 ვას სხვა ვინმე სარჩულს გამოუჩანავდა, შემდეგ გამოჩნდებოდა
 შესამჩნე, რომელიც უფრო გაბედვით წამოსტევიდა ამასვე და მალე
 ქორი და გამოგონილი ამბავი სინამდვილედ გადტყეოდა. ბო-
 ლოს გამოსხმინდნენ ზოგიერთ გარემოებას, რომელნიც ალაო-
 ბრებზე ამტკიცებდნენ ამ მოსახრების, და მორჩა და გათავდა!

ნება, რომ ნამდვილი! ამის მხახველები არიან და ყველაფერს
 იტყვიან კიდევ. ძალიან გულმოსული იყო, რომ ზეფირინი
 იმის სკოლაში არა წაწავლობდა; ზიარება რომ მიიღო პირე-
 ლად, იმან მუშტები უჩვენა და დივრთიც შეუფინა... მერე,
 საკვირველია, რაღა იმ დროს მოჰკლეს საწყალი ანგლოზი
 ბავშვი, როდესაც ნაყურის სუფრიდან მოდიოდა და წმიდა
 საიდუმლოება ჯერ ისევ ტანში ედგა!

მარკოზი გაშტრებული ყურს უგდებდა დედაკაცს და
 თან გულმოდგინედ ვესვებოდა.

— მერე, რა გინდათ მავით სთქვამთ? თუ თუ სიმონს აბრა-
 ლებენ იმ ბავშვის მოკვლას?

— რა მოგასხნოთ! ზოგი მაგას არც-კი მშალავს. როგორ-
 ლაც ძნელი დასაჯერებელია, რომ კაცი საკვირვოდ ბომონ-
 ტში წასულიყოს, ათი საათის და ნახევრის მატარებისათვის
 ვერ მოსწყროს და შინ ფეხით დაბრუნებულიყოს სიმონი ამ-
 ბობს, როდესაც დაბრუნდა, შუა ღამეს ჩარევი უკლდო; მა-
 გრამ დაბრუნებული კი არავის უჩნახავს. განა არ შეეძლო მა-
 ტარებლით დაბრუნებულიყო ერთის საათით უფრო ადრე,
 სწორედ იმ დროს, როდესაც მკვლელობა მოხდა? მერე, თავის
 წადილს რომ შეასრულებდა, სანთელს გააქრობდა და დანჯარ-
 რასაც ვაღებულს დასტოვებდა, ვითომ მკვლელი იქიდან შეგო-
 სულიყოს. მასწავლებელი ქალს რუხერსაც, ასე თერთმეტს
 ჩარევი აკლდებოდა, ნამდვილად გაუგონი სკოლაში ფეის
 ხმა, ხეფწა-ვიდრება, ყვირილი, კარების ვაღება და მიხურვა...
 — როგორ? რუხერას ქალმა სთქვა ეგა? — წამოიძახა
 მარკოზმა. — თავის ჩვენებაში ერთი სიტყვაც არ დაუძრავს მა-
 გებზე! შე დავსწარი...

— უკუარავად, ბატონო! ამ საათში ყასბათან რუხერის
 ქალი ამ ამბავს ყველას უამბობდა და მეც გავიგონე.

გონება დაბნეული კაცი ყურს უგდებდა.

— მასწავლებლის თანაშემწეს, მინორსაც ძალიან უყვარს
 თავის უფროსის ხანგრძლივი ძილი იმ დღისას. მართლაც, გასა-
 კვირველია იმ კაცის საქმე! რაღა სწორედ იმ დღეს ვახდა ვა-

ემაწავლებლის თამაშობა.—სურ. დანტისი.

შესანიშნავი აქ მხოლოდ ის იყო, რომ მთელი ეს ყრუდ ნაბო-
 ტქედარი საქმე, ეს ქორი, რომელიც არიან იცოდა ხილან
 იწყებოდა, რომელიც თან-და-თან ყველას გულში ეტეს უღებ-
 და და გონებს უშფოთებდა, მიმართული იყო წმ. მამების
 სასარგებლოდ და სიმონის წინააღმდეგოდ.

— იცოთ, რა მოგახსნოთ, ბატონო! სკოლის უფროსის ის
 ბავშვი არც უყვარდა და ძალიან ტუდადაცეკეოდა; გარწმუ-

ღვიძებელი, როდესაც სახლში ბავშვი მოუკლეს? იმის ნულარ
 ვიტყვი, რომ ერთი ცრემლიც ვერ ჩამოავდო და ფოთოლ-
 საილი კანკალებდა, ბავშვის გეგამი რომ უყურებდა.

მარკოზს უნდოდა გაეფეფერებინა ლაპარაკი, მაგრამ პე-
 ლაგია გაკაპასებული ყურს აღარ უგდებდა:

— მაშინ ქალბლდის ნიშნში, რომელსაც იმის კლასში
 ხმარობენ, ბავშვის პირში სილან განნდა, თუ იმის მოკლულ-

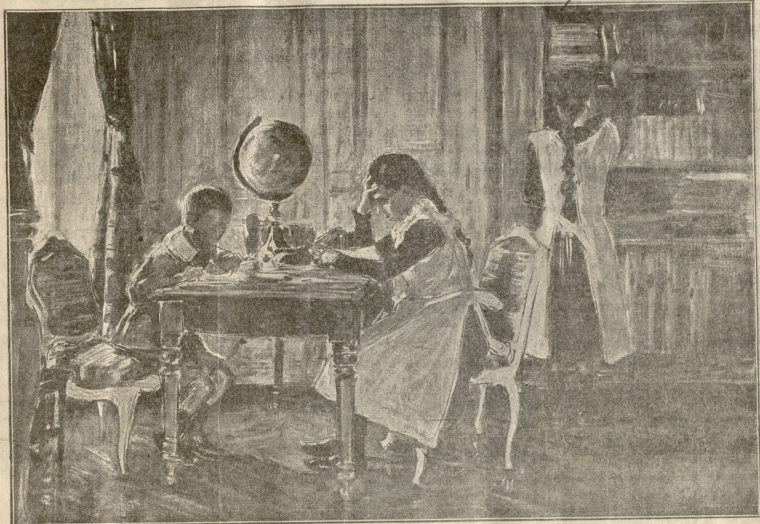
არ არის? ასე არ არის? მარტო მასწავლებელს შეეძლო ჰქონოდა ჯიბეში ამნაირი ნიშნის ქაღალდი, ამბობენ კიდევ, რომ იმ ნიშნულზე იმისი ხელია მოწერილი, მებრძოლთან ერთი ქალი გვარწმუნებდა, რომ სასაჩაოლოს მოხელეებმა სწორედ ეს ნიშნის ქაღალდი იპოვეს იმის ოთახშიო.

ერთი ეს სცადა მარკოზმა სიმაბოროტი თქმა: უამბო პელოგიას, რომ იმ ქაღალდზე ასომთავრულად მოწერილი ხელი არ წიკითხებოდა; აუხსნა სიმონის ნათქვამიც, რომ ამ ნაირი ნიშნის ქაღალდი იმას თავის დღეში ხელში არა ჰქონდა, თუმცა

სიბრაზით კანკალებდა, მაგრამ მოერიდა დიდიდღის გაჯერებას. ეს უყანასკნელი დღის სიამოვნებით უფროს უფლებდა თავის ცეკვა დღედაც კაცს ლაპარაკს და თავის ქნეით ახალისებდა. ერთის სიტყვით, ქალბატონი დიუბარკი დღესასწაულობდა. ისე დარწმუნებული იყო ამის შემდეგ მარკოზის დამარცხება, რომ საჭიროდ აღარ დანიხა ხელმოკრულ გავერთხილებინა და დამკმაყოფილდა მარტო იმას, რომ ჩუმად მყოფ თავის ქალს ბერთორის მიმართა:

— სწორედ ასეთივე შემთხვევა მოხდა ამას წინად, სენ-

4

ბეკათია მასწავლებლა.—სურათი მთარ-ნელატონისა.

შესაძლებელია, ყველა სკოლაში აღმოჩენილიყო, რადგან ყველგან ხმარობდნენ. მაგრამ, როგორც პელაგია მკვლავ დაბეჯითებით დაუწყო ლაპარაკი, რომ ამ დღით, სახლის ვახტანგის დროს, სმარათალმა ექვს ვარსებ საბრძოლველო საბუთები აღმოაჩინაო, მარკოზი გონება არეული გაჩუბდა, რადგან ჰგონებდა, რომ იმ საშინელ არეულობაში, რომლის დროსაც ყველას გონება დამნეული ჰქონდა, ლაპარაკი ტყუილი იქნებოდა.

— იცით, ბატონო, როცა ურისთანა გავქე საქმე, ყველაფერს უნდა მოელოდით. ეს არის ეხლა ერთი მერქვედ მეუბნებოდა, რომ მგ რჯულის ხალხს არც ოჯახისა რამ სწამთ, არც სამშობლოსი და მარტო ეშმაკთან უტვირთო საქმეო, სწავლენ და ჰქოლენ ისე, უმეზუზოთ, იმითომ რომ სიავის ჩაღენა ესამოცნებათო. რაც უნდა ბეგის სიქეთი, ქვეყანას ვერ დაჯერებთ, რომ ურის ბავშვის სისხლი არ უნდა, რომ ეშმაკთან თავის მურტალი საქმე გაეროგებინა; განზრახ ელოდდა ბავშვს ზიარება მიელო, რომ განსპეტაკებული და ჯერ ისევე საიდუმლო ნაწილებით ვეფენილი მისი სხეული სახიზრალ წაეხილწა და მერე დაეხრა...

აშკარა იყო, რომ სიმონს ბრალს სდებდნენ, როგორც ურისა, — ეთომ ქრისტიან ბავშვის სისხლი რაღაც ურთულ სარწმუნოების წესრიგის ასაგებად ჰქონდებოდა. საუკუნოებო ვადმოცემულ ამ ბრალდებას ხალხის ბრაზში ევლავ თავი ეჩინა და შემთხვევაც ეძლეოდა ჩვეულებრივი ნადირობა გემართა ბავშვის მოცივლად და ჰკობის მომწველი ურიგებენ. ექვეყნებამ ორჯულ მორანობა სიტყვა ვეწვევებინა და წინააღმდეგობა გამოეცხადებინა მარკოზთან ერთად, რომელიც

მაცნის ეკლესიის კარებში რომ მკვდარი ბავშვი იპოვნეს; მაშინაც ერთი დედაცა, რომელიც ურიების ოჯახში დღეა, კინაღამ იმით მაგერ დასაჯეს; ცხადი იყო, რომ ურიების მერე იმ მკვლელობას არავინ ზოდენდა, მაგრამ ვინც ამ ხალხს მიეკარება, ყოველთვის დღერთის სასჯელს უნდა მოელოდეს...

მარკოზმა ამჯობინა, პასუხი არ გაცეცა და მაშინვე გარედ გამოვიდა. აზრები საშინლად ჰქონდა არეული. თავში ევლავსავე ეტემა ვარზბინა: ნუ თუ შესაძლებელია, რომ სიმონი იყოს დამნაშავე? ეს ეტევი ციგე ცხელებსავით მოელო მეფის იმის არსებას, თითქო სადაც დამბალ ილაგში ყოფილიყო და იქ შეხვედროდა ეს ქიარი. ჰგონებდა, რომ ვიღაც სიმონსა მნახავდა, საქირო იყო ყველაფერი კარგად მოესაზრა და თავი ღონეზე დამდგარიყო; ამიტომ, დროს გასაგებლად, აუხეია, ვაჟე ვალპარის მუდროს გზას, თან იგონებდა წინა დღის ამბავს, სწონავდა ყველა ვარგობებს, უყვირებდა თვითველ ამ საქმეში ვარეულ პირს და იმ აზრს დაადგა, რომ გონიერი აღამიანი სიმონზე ექვს ვერ მიიტანდა. თავდაპირველად ამ ვეჯარშავს მკვლელობის ჩადენას იგი ვერ შესაძლებდა, ამას აღამიანი ვერ იფიქრებდა — ულოლიკობა იქნებოდა; რა საბუთით, რის გულისათვის უნდა მოეკლუ? სიმონი წმინდა გონების და სხეულის კაცი იყო; არავითარი ფიზიოლოგიური ნაკლი არა ჰქონდა; ტუბლად მომლობარე სახე იმის სასდა და ნორმალურ ყოფაქცევს ამტკიცებდა. აღმერთებდა კოლს, რომელიც სილამაზით ბრწყინავდა; იმისი თავყანის მცემელი იყო, იმის გულზე უზუნაგის სიტუბების პოულობდა, უმადლად შეიღებინათვის, რომელნიც იმით სიგავრის წარმოეშობა, ისე უმპაროდნენ შეიღებს, როგორც თვითანთ სათაყვანებელს, თვითან განხორცილებულ

უღსა. ერთს წამსაც ვერ წარმოადგენდა ადამიანი, აუცქრად რა სიგიჟეს უნდა აეტანა ეს კაცო, რომ ეს საშინელი ჰველდობა ჩაენდა, ისიც იმ დროს, როცა საყვარელი ცოლი მგიღობის ავენიან მოუთმენლად მოელოდა იმის დაბრუნებას; მერე რა უბრალო და მართლის ტულით ღამაარაკობდა ეს კაცი, რომელიც ესოდენ უტრის ის წინა ჰქონდა ამოღებული და რომელიც თავის ხელობა თავის თავზე მტად უყარდა: ითენდა სიღარიბეს ისე, რომ არაფის შესჩიოდა...

გვიგობა დაწვრილებით, როგორ ვაჯატარა სადამო; ცოლსაც სწორედ უმოწმა ის საათები, რომელიც ქმარმა აღინა; არც ერთ ცნობაზე საეგო არა ითქმობდა რა. გამოურყვეველი ჩრებოდა მხოლოდ ის ნიშნები ქაღალდისა, რომელიც გაქაბული და დასრისოლებული გავთვის ფურცელთან ერთად იყო, მაგრამ ადამიანის გონება მაინც იმას ვეუბნებოდა, რომ კვალი სხვაგან უნდა ეძებნა, რადგან სიმონი თავის არსებით, მთელის თავის ცხოვრებითა და იმ გარემოებითა, რომელშიაც იგი იმყოფებოდა, ბუნებრივად ყოველ გეჟს გარეშე უნდა დარჩენილიყო. როდესაც მარკოზი ამ აზრამდე მივიდა, იგრანო, რომ ხელში შეურყვეველი სიმართლე ეჭირა, ნათელ მსჯელობაზე დამყარებული. ამის შემდეგ იმისი აზრი შემდგარი და დამყარებული შეიქმნა: ყოველნაირი შეცდომა შეიძლება მომხდარყო, ყოველ ნაირი სიტყვე შეიძლება თქმულიყო, მაგრამ იგი ყველა ამას გაფანტავდა, უარს ჰყოფდა. მარკოზი, გამოფხიზლებული, თითქო გულხედ რაღაც მოეშვაო, მელბუასაკენ დაბრუნდა. ვაქალს რომ მიუახლოვდა, ის იყო მატარებელი მოსულიყო და მუხავრებიც გამოდიოდნენ. დანახა პირველ დასაწყის სკოლების ინსპექტორი მოიზენი, ოცდათერ მეტის წლის პატარა, კობლა და შავგურმანი კაცი, რომელსაც კახტად გარეკული წვერები წვრილ ტურეს უფა-

რავად და რომელსაც სათვლების უკან მუდამ ცოცხალი თვალები უთამაშებდა. მარკოზი ერთს დროს თანამოსურ სკოლაში მასწავლებლობდა; იგი იმ ახალ გურის თამაშს ეკუთვნოდა, რომელიც ვიკანსებს ჩასაფრებოდა, რომ სასახურაში წინ წასულიყო. იმას ერთი სურვილი-და ჰქონდა,— იმისი მხარი დაეჭირა, ვისაც მეტი ღონე ჰქონდა. ამათგან, ძალიან უნდოდა ნორმალურ სკოლის დირექტორობაო, რომელიც საღვენას აგრუნეს; ესლა ამ უკანასკნელის წამე მტერი იყო, თუმცა არსად ამხელდა; რადგან იცოდა, რომ საღვანი კარგად მძღე ბული იყო აკადემიის ინსპექტორთან ლე-ბაზაზეთან და თონაც ხომ ამ ინსპექტორის ხელქვეითი იყო. აქამდის მარკოზნი საზოგადოდ ძალიან ფრთხილად იქცეოდა, თავის მიმართულდმასკო არაფის უმხელდა, რადგან დეკარტემწრდი დაიქმნის ღონე თითქმის თანაბარი იყო, თუმცა პირად უფრო კლერიკალურსა, მდღელდესა და პერტეს ექლისიგოდა, რომელთაც, იმისვე სიტყვით, ეშმაკის ღონე ჰქონდათ. მარკოზმა, როდესაც დანახა, გაიფიქრა, უთუოდ ლე-ბარაზერი გამოგზავნიდა, რომ სიმონისთვის მხარი დაეჭირა ამ სხედურობაში; ამიტომ ფუის აუქნარა, რომ მისაღმებოდა, მაგრამ ერთმა შემთხვევამ შეაყენა: უცხად მახლობელ ქუჩიდან ერთი ან ფორიანი გამოჩნდა და მარკოზმა მამნივე იცნო ვალმირის გინაზარტეკტორი, თვით მამა კახობ. იგი იყო ღამაში, წარმოსადეგი, ორმოცდა ხუთის წლის კაცი, უქაღარო; ფართო შუკობრი სახე ჰქონდა, ცოტა მოხუცილი ცხვირი, მოსიყვარულე თვალები და მხსილი მოაღურისე ტურები. მარტო ერთს უსაყვედურებდნენ იმას— ბეგრსა მხარჯავდა იმისთვის, რომ თავი მოეცინებინა არისტოკრატულ ყოფა-ქცევითა, მაგრამ ამით იგი მხოლოდ უფრო მეტს სიმძღვრეს იძენდა; ტულიდაც არ ამბობდნენ, რომ ამ მხრის პირველი მატერი ის იყო და რომ მკლსისი გამოჩრკება, რომელიც უწყველია მალე დადგებოა, მარტო იმისაგან არის დამოკიდებულიო.

(შემდეგ იქნება).

მოულოდნელი გამოგზავნება

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბაძე.